

Strategieën voor het opleiden van docenten in het geven van lessen over risico's en gevaren

Deze factsheet is gebaseerd op een verslag over het opleiden van instructeurs en toekomstige docenten over veiligheid en gezondheid op het werk (OSH) of het geven van instructies en lessen over risico's en gevaren⁽¹⁾. Idealiter zouden alle docenten training moeten krijgen over veiligheid en gezondheid op het werk en over manieren om risico-educatie in hun dagelijkse werkzaamheden in te passen.

Het is al moeilijk genoeg om risico-educatie goed in het schoolcurriculum opgenomen te krijgen, maar het is nog lastiger dit onderwerp in de opleidingsprogramma's voor toekomstige docenten te krijgen. In de voorbeelden vindt u diverse methoden en manieren van aanpak die docenten kunnen gebruiken of uitwerken. Ze laten zien dat succes afhankelijk is van het volgen van een pragmatische aanpak, waarin rekening wordt gehouden met de behoeften en de omstandigheden van scholen en cursussen voor toekomstige docenten. Ze laten ook zien hoe waardevol een opleiding is die een 'schoolomvattende' aanpak ondersteunt, waarin risico-educatie wordt gecombineerd met OSH-beheer om tot een veilige en gezonde arbeids- en leeromgeving te komen. Het is cruciaal dat relevante partnerschappen worden ontwikkeld en dat alle belangrijke betrokkenen zich hiervoor inzetten. Ook moeten continu praktijken en ervaringen worden gedeeld.

Uit de praktijkgevallen in het verslag bleek onder andere dat individueel contact nodig is om risico-educatie opgenomen te krijgen in het curriculum. Het blijkt namelijk een probleem wanneer OSH thema's als opleidingssessies slechts eenmalig plaatsvinden en geen deel uitmaken van regelmatige, georganiseerde evenementen. Projecten moeten duurzaam worden gemaakt door ze onderdeel te maken van een samenhangende totaalstrategie.

Een strategie ontwikkelen

De praktijkgevallen geven aan dat een dergelijke strategie onder meer zou kunnen bestaan uit:

- opleiding als onderdeel van een 'schoolomvattende'-aanpak die risico-educatie combineert met verbeterd OSH-beheer op scho-

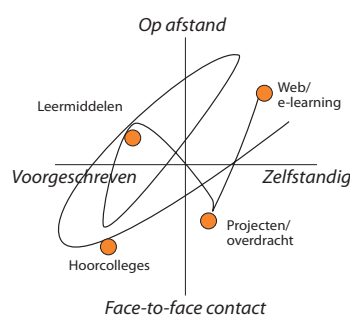

© Susanne Ulk

⁽¹⁾ 'Training teachers to deliver risk education — Examples of mainstreaming OSH into teacher training programmes' (http://osha.europa.eu/en/publications/reports/teachers-training-risk-education_TE3111358ENN/view).

len. Daarbij wordt OSH ook een onderdeel van het dagelijks werk van alle docenten, en ontstaat er in de scholen een veiligheidscultuur die hun participatie bevordert en hen actief hierbij betreft;

- het opnemen, in de opleiding van alle toekomstige docenten, van basisinformatie over OSH in scholen en de manier waarop risico-educatie kan worden geïntegreerd in dagelijkse lessen;
- het geven van OSH-instructies aan alle docenten die op een nieuwe school worden ingewerkt, met inbegrip van educatie op het gebied van risico's voor leerlingen;
- extra scholing geven aan schoolhoofden om hun extra kennis bij te brengen over OSH-beheer en de integratie van risico-educatie in het dagelijkse leven op de scholen;
- extra scholing geven aan andere docenten, afhankelijk van het vak dat zij geven, zodat zij meer kennis verwerven op het gebied van OSH en risico-educatie;
- het aanwijzen van bepaalde medewerkers als 'ambassadeurs', met als rol het verspreiden van informatie en het motiveren van anderen;
- doelen te stellen voor het minimum aantal docenten dat een speciale opleiding heeft gevolgd;
- het vormen van netwerken van scholen en ambassadeurs van OSH/risico-educatie
 - om te helpen andere medewerkers op de hoogte te houden (iets waar scholen vaak moeite mee hebben),
 - om ervaringen te delen en uit te wisselen;
- de samenwerking en participatie van een groot aantal verschillende belanghebbenden, waaronder:
 - onderwijsautoriteiten, instanties die verantwoordelijk zijn voor curricula en instellingen die toekomstige docenten opleiden,
 - andere organisaties op gebieden die verband houden met risico-educatie (opleiders in de gezondheidszorg, instanties voor ongevallenpreventie en verkeersveiligheid, sportorganen),
 - beroepsorganisaties en vakbonden van docenten;
- identificatie van synergieën en manieren om docenten onderricht te geven met zo min mogelijk verstoring;
- scholen specifieke ondersteuning, informatie en instrumenten geven om een gezonde en veilige leer- en werkomgeving tot stand te brengen, zodat gezondheids- en veiligheidskwesties als cruciaal worden gezien voor zowel docenten als leerlingen.

- Combineren van contactonderwijs en onderwijs op afstand
- Optimaliseren van traditionele en op multimedia gebaseerde leeromgeving
- Combineren van diverse leerstrategieën
- Competenties ontwikkelen op basis van vakkundigheid

INQA Lernwelt: elementen van een gecombineerde leeraanpak

Leerdoelen stellen

Om een opleidingsstrategie met succes te bespreken met anderen, zoals onderwijsautoriteiten of opleidingsinstituten voor toekomstige leraren, is het belangrijk dat de leerdoelen die in de opleiding moeten worden opgenomen, duidelijk zijn geformuleerd. De praktijkgevallen geven aan dat de opleiding van alle docenten die algemene vakken geven in het basis- en secundair onderwijs, gericht zouden kunnen worden op verwerving van

- de kennis en vaardigheden om risico-educatie te integreren in hun dagelijkse lessen;
- een basishouding en -kennis ten aanzien van hun eigen veiligheid en gezondheid op het werk, dat wil zeggen OSH op scholen; en
- de kennis en vaardigheden om een positieve bijdrage te kunnen leveren aan hun eigen gezondheid en veiligheid op school en aan die van anderen.

Relevante en passende leermiddelen verstrekken

In voorgaande EU-OSHA-verslagen over de integratie van OSH in het onderwijs is ook aangegeven dat ter ondersteuning van een strategie voor de integratie van risico-educatie in het onderwijs relevante leermiddelen moeten worden ontwikkeld voor en verstrekt aan scholen en opleidingsinstituten. Datzelfde geldt voor opleidingen voor docenten. Uit de casestudy's komt naar voren dat in het kader van een strategie voor de opleiding van docenten diverse middelen en methoden voor de opleiding van docenten moeten worden overwogen.

Leermiddelen zijn onder meer:

- brochures voor docenten in opleiding;
- brochures voor docenten die nieuw zijn op een werkplek;
- lespakketten voor docenten aan lerarenopleidingen;
- leermiddelen om docenten op te leiden in het geven van opleidingen met de 'watervalmethode';
- leermiddelen voor docenten voor het geven van instructies en opleiding aan andere docenten via de 'watervalmethode';
- duidelijke materialen voor gebruik met leerlingen in het klaslokaal.

Opleidingsmethoden en -aanpakken zijn onder meer:

- verschillende vormen van zelfstudie, met name e-learning en/of interactieve cd-rom's;
- gemengd leren — een combinatie van online leren op afstand en contactonderwijs, bijv. in workshops;
- methoden voor actief leren waarbij docenten hun eigen kennis gebruiken — vooral belangrijk omdat dit de onderwijsaanpak wordt voor leerlingen in het klaslokaal;
- de koppeling maken tussen kennis van de docenten over gezondheid en veiligheid en de opleiding van docenten zelf (net als bij beroepsopleiding op andere gebieden);
- een duidelijke koppeling leggen tussen de opleiding van docenten en de manier waarop het lesmateriaal wordt gebracht.

Andere onderwerpen op het gebied van opleiding zijn onder meer:

- rekening houden met de scholingsbehoeften van docenten wanneer leermiddelen worden ontworpen;
- kijken naar de mogelijkheden van generieke opleiding, zoals opleiding voor het onderwijs op het gebied van gezondheid, verkeersveiligheid, lichamelijke opvoeding en risico-educatie;
- nagaan hoe de basisinformatie en -vaardigheden in zo weinig mogelijk tijd kunnen worden overgebracht op docenten;

- een koppeling tot stand brengen tussen de opleiding en loopbaanontwikkeling, via accreditatie, het verstrekken van certificaten, de erkenning van verworven vaardigheden op het gebied van OSH-beheer, enz.;
- scholen extra ondersteuning bieden bij het uitvoeren van risico-beoordelingen en het beheren van veiligheid en gezondheid op het werk; en
- projecten, opleidingsprogramma's en methoden evalueren.

- De aanpak van de Ierse Health and Safety Authority omvat e-learning (algemeen voor schoolhoofden en docenten, specifiek voor docenten in technische en exacte vakken), online zomercursussen voor leerkrachten in het basisonderwijs, leermiddelen voor docenten voor gebruik in de klas, e-learning voor studenten, evenementen en wedstrijden, begeleiding en ondersteuning met betrekking tot het OSH-beheer in scholen.
- Initiatieven in Denemarken zijn onder meer een netwerk van docenten die zijn aangewezen als OSH-ambassadeurs op scholen en specifieke cursussen voor docenten op verschillende niveaus van het onderwijs.
- Polen betreft docenten bij het plannen van een nationale OSH-kunstwedstrijd en helpt hen zo hun kennis te vergroten.
- In Finland wordt ernaar gestreefd per school twee docenten te hebben die zijn opgeleid in gezondheidseducatie en is welzijn op het werk in het vak opgenomen.
- Duitse projecten zijn onder meer multimediatraining voor docenten in onderwijs op afstand en partnerschappen met sportorganisaties voor de ontwikkeling van de opleiding van docenten in sporten met een hoog risico.
- In de VS worden docenten in een workshop van drie uur opgeleid voor het geven van een OSH-cursus aan studenten.

Aanvullende informatie

Het verslag is in het Engels verkrijgbaar op de website van EU-OSHA: http://osha.europa.eu/en/publications/reports/teachers-training-risk-education_TE3111358ENN/view

Deze factsheet is in 24 talen verkrijgbaar op:

<http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>

EU-OSHA-webpagina's voor de integratie van OSH in het onderwijs:

<http://osha.europa.eu/en/topics/osheducation>

Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk.

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, SPANJE

Tel. +34 944794360, Fax +34 944794383

E-mail: information@osha.europa.eu

© Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk

Vernieuwingsvergunning is toegestaan, mits hierbij de bron wordt vermeld.

Printed in Belgium, 2012